

Odborné stanovisko Slovenského národného strediska pre ľudské práva k návrhu zákona o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) - 7.2.2008

Úvod

Listom zo 6.2.2008 (číslo: 2017/2008) požiadala generálna riaditeľka Sekcie médií, audiovizízie a autorského práva MK SR PhDr. Nataša Sláviková Slovenské národné stredisko pre ľudské práva o odborné stanovisko k návrhu zákona o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon.)

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (ďalej len „stredisko“) bolo zriadené zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva (ďalej len „zákon č.308/1993 Z. z.“), s účinnosťou od 1. januára 1994 na základe medzinárodnej zmluvy (Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Organizáciou Spojených národov o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva - Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 29/1995 Z. z.). Podľa cit. zákona je stredisko nezávislou, neziskovou právnickou osobou, ktorá sa nezapisuje do obchodného registra.

Z medzinárodného hľadiska má stredisko v rámci Organizácie spojených národov (ďalej len „OSN“) status Národnej inštitúcie pre ľudské práva (ďalej len „NHRI“) a v rámci EÚ špecializovanej inštitúcie na oblasť antidiskriminácie tzv. Equality body.

Stredisko ako nezávislá právnická osoba plní nezastupiteľné úlohy v oblasti ľudských práv a základných slobôd, vrátane práv dieťaťa (ďalej len „ľudské práva“) a dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania.

Pri spracovaní odborného stanoviska k návrhu tlačového zákona vychádzalo stredisko z vládneho návrhu tlačového zákona, z dôvodovej správy k tomuto návrhu, z Ústavy Slovenskej republiky, z medzinárodných dokumentov, ktorými je Slovenská republika viazaná, z príslušnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, z odporúčaní Výboru ministrov Rady Európy č. Res(74)26 a č. Rec.(2004)16 a z odbornej literatúry.

Vládny návrh zákona o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) a úprava slobody prejavu (slobody tlače) podľa Ústavy SR a medzinárodných dokumentov

Návrh upravuje práva a povinnosti vydavateľa periodickej tlače a tlačovej agentúry pri získavaní a šírení informácií, právo na opravu, právo na odpoveď a právo na dodatočné oznámenie a práva a povinnosti osôb pri uplatňovaní týchto práv. Navrhovaný zákon sa vzťahuje na periodickú tlač vydávanú na území Slovenskej republiky a upravuje podmienky evidovania tejto periodickej tlače, ktorú vykonáva Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky.

Z toho vyplýva, že návrh zákona upravuje vzťahy medzi verejnosťou (fyzickými a právnickými osobami) a vydavateľmi periodickej tlače a tlačovými agentúrami. Tlač a sloboda tlače má v demokratickej spoločnosti výnimočné postavenie. Sloboda tlače patrí k základným politickým slobodám, bez ktorých je fungovanie demokracie nemysliteľné. Napriek tomu právo na slobodu prejavu (slobodu tlače) nie je právom absolútnym, ale z dôvodov priamo uvedených v každej právnej (či už medzinárodnej, alebo vnútroštátnej) úprave ochrany slobody tlače (slobody prejavu) môže byť obmedzené:

Ústava Slovenskej republiky – článok 26 ods. 4

„(4) Sloboda prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.“

Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd – článok 10

„Sloboda prejavu“

1. Každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.

2. Výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa aj povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam, obmedzeniam alebo sankciám, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti alebo verejnej bezpečnosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.“

Medzinárodný pakt občianskych a politických právach - čl. 19

1. Každý má právo zastávať svoj názor bez prekážky.

2. Každý má právo na slobodu prejavu: toto právo zahŕňa slobodu vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie a myšlienky každého druhu, bez ohľadu na hranice, či už ústne, písomne, alebo tlačou, prostredníctvom umenia, alebo akýmkoľvek inými prostriedkami podľa vlastnej voľby.

3. Užívanie práv uvedených v odseku 2 tohto článku nesie so sebou osobitné povinnosti a zodpovednosť. Môže preto podliehať určitým obmedzeniam, tieto obmedzenia však budú len také, aké ustanovuje zákon, a ktoré sú nevyhnutné:

a) na rešpektovanie práv, alebo povesti iných,

b) na ochranu národnej bezpečnosti, alebo verejného poriadku, alebo verejného zdravia, alebo morálky.

Rozsah a spôsoby obmedzení práva na slobodu prejavu (slobodu tlače) nie sú síce v jednotlivých dokumentoch úplne totožné a v medzinárodnej úprave je na rozdiel od Ústavy SR osobitne zdôraznená povinnosť a zodpovednosť subjektov šíriacich informácie, ale zo všetkých úprav jednoznačne vyplýva, že medzi významné regulátory slobody prejavu (slobody tlače) patrí predovšetkým rešpektovanie práv a slobôd iných – a výslovne uvedeného ochrany povesti.

Ochranu povesti, ako súčasť práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena však na rozdiel od slobody tlače (slobody prejavu) možno chápať absolútne, pretože jej úprava v článku 19 Ústavy SR neobsahuje expresis verbis možnosť obmedziť tieto práva zákonom.

Ústava SR – článok 19

„(1) Každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

(2) Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

(3) Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe.“

Ochrana dobrej povesti a práv iných pri uplatňovaní slobody prejavu (slobody tlače) je aj

problematikou, ktorej sa permanentne venuje aj Rada Európy, ktorá v odporúčaníach Výboru ministrov z roku 1974 a 2004 výslovne zdôrazňuje, „v rámci tohto ustanovenia výkon tejto slobody nesie so sebou aj *povinnosti a zodpovednosť, hlavne v súvislosti s ochranou dobrej povesti alebo práv iných ..... je žiaduce poskytnúť jednotlivcovi primerané prostriedky ochrany pred zverejnením informácií obsahujúcich nepresné fakty o ňom a dať mu opravný prostriedok voči zverejneniu takýchto informácií .....*“¹

„1. *Jednotlivec, o ktorom akékoľvek médium zverejní informáciu, musí mať efektívnu možnosť na bezodkladnú opravu nesprávnych údajov, ktoré sa ho týkajú a ktoré má opodstatnený záujem opraviť.*“²

Z uvedeného vyplýva, že stredisku predložený vládny návrh zákona o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) je návrhom moderného právneho predpisu, ktorý bude v konečnom dôsledku relevantným nástrojom riešenia vzťahov medzi fyzickými a právnickými osobami a ochrany ich osobnostných práv a vydavateľmi periodickej tlače a tlačových agentúr, ako subjektov realizujúcich slobodu prejavu (slobodu tlače). Návrh zákona, podľa názoru strediska, na jednej strane rešpektuje medzinárodnoprávnu úpravu ochrany slobody prejavu (tak v rámci univerzálneho systému ochrany ľudských práv, ako aj v rámci systému ochrany ľudských práv reprezentovaného Radou Európy) a je v súlade s ochranou slobody prejavu (slobody tlače) zakotvenou v článku 26 Ústavy SR a na strane druhej poskytuje vyváženú ochranu základných osobnostných práv – osobitne práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena, v zmysle medzinárodných dokumentoch, článku 19 Ústavy SR a citovaných odporúčaní Výboru ministrov Rady Európy.

V Bratislave 7. februára 2008

JUDr. Anna Zachová
výkonná riaditeľka
Slovenského národného strediska pre ľudské práva

---

¹ Council of Europe Committee of Ministers, Resolution (74)26 on the Rights of reply (neoficiálny preklad – preambula.)

² Tamže, čl. 1